

TURŠKI VPADI

- posledice širjenje turškega cesarstva so čutili tudi v slovenskih deželah
- vpadi so se pričeli v 15. st. v belo krajino
- v začetku vdirajo le bolj poredko

1.) obdobje turških vpadov: 1408 – 1415

- prvi vdor l. 1408 v belo krajino
- na začetku le roparski pohodi
- l. 1415 se vpadi končajo □ turki se koncentrirajo v bizancu, srbiji
□ celjski grof ulrik in turski sultan murat skleneta zavezništvo – njuni ženi sta sestri

2.) obdobje turških vpadov: 1469 – 1483

- turki nameravajo izčrpat deželo □ najhujša opustošenja
- vdirajo z močnimi, številnimi odredi konjenice, sestavljene iz bosenske vojske in akindžij = oborožena konjenica (turki + že islamizirani ljudje)
- napadi so dobro organizirani in hitri
- največ napadajo kranjsko, koroško in štajersko

3.) obdobje turških vpadov : 1520 – 1532

- sultan sulejman želi osvojiti dunaj – vso ozemlje □ vojna
- Začnejo se redni vpadi v vse dežele, vendar napadi niso tako močni
- Ker ne uspe osvojiti dunaja, se razjarjen vrača skozi naše dežele □ opustošenja

POSLEDICE:

- opustošenja
- uničena ozemlja
- turki so zaslužnili ali pregnali ali pobili ljudi

SMERI TURŠKIH VPADOV:

- preko senja, trsta, reke, ilirske bistrice do trsta in naprej v benečijo ali do nove gorice
- od bihača preko slunja, po dolini reke korane mimo kostelja in do kočevja ter naprej do ljubljane, kranja na gorenjsko in preko predila na koroško ali pa v smeri proti cerknici
- preko banja luke, karlovaca, metlike, novega mesta, višnje gore, ljubljane
- preko banja luke, siska, zagreba, brežic, krškega, zidanega mostu proti celju ali pa trbovljam (smer ob savi)
- preko bjelovarja, varaždina, ormoža, ljutomerja proti mariboru ali proti celju (smer ob dravi)

ORGANIZACIJA OBRAMBE:

- na začetku je knez lahko le izdal odlok, s katerim so se utrdila vsa mesta na kranjskem □ po deželi je nastala mreža utrdb, ki je nudila zaščito pred turki
- kot posledica turških vpadov so nastala nova mesta: Lož, Kočevje, Krško, Višnja Gora, Črnomelj, Metlika □ nastanejo zaradi obrambnih razlogov □ z njihovo ustanovitvijo pa se je izboljšala varnost dežele
- kljub izdajanju knezovih odlokov, je breme obrambe na ramenih podložnikov □ kmetje si morajo pomagati sami : signalni znaki – sistem obveščanja, tabori (za gradnjo potrebujejo dovoljenje kneza, l. 1470 dalje), obzidane cerkve, pokrite kraške jame
- fevdalci so ob vpadih bili v gradu, v stiski pa se sem lahko zatečejo tudi kmetje – fevdalci tudi z viteško oborožitvijo in okornimi oklepi, tudi če so na hitro zbrali vojsko, niso zmagali
- fevdalec podarja mestne pravice – nastajanje novih mest z obzidij
- meščani za mestnimi vrati
- hbsb na pomoč ostalih držav ne morejo računati, saj je evropa politično razcepljena, neenotna in brez predstave o turških vpadih
- obramba postane hbsb stvar, zato cesar maksimilijan postavi zasnove obrambnega sistema □ VOJAŠKO OBRAMBNI SISTEM – ugotovijo, da morajo ukrepati že na hrvaških tleh, kjer je sila tega zmožna in ker so tla dovolj trdna
- ferdinand uvede nov vojaški koncept obrambe:
□ redni vojni davek □ zato natančen popis prebivalstva (dobivanje rednih sredstev za vojaške izdatke) – obdavči celo plemstvo, samostane in duhovščino – glede na popis prispevajo še konjenike
□ vsaka dežela je organizirala lastno obrambno vojsko, sestavljeno iz kmetov – črna vojska □ kmetje se morajo izuriti v ravnanju z orožjem □ vzbuja strah gosposki

□ organizacija trdnjavsko obrambnega sistema – vojna krajina (hrvaška + slavonija) □ uskoki in hrvati (posebni privilegiji - v zameno za obrambo so osebno svobodni,...), tudi slovenski vojaki – največ jih prispeva kranjska (1/2)

□ notranje obrambni ukrepi: izboljšanje obzidij, taborov, povečana izdelava orožja, obveščevalna služba

- največ bremena je naložena kmetu
- vse več prispevajo tudi mesta
- uvedene pristojbine – trgovina z mesom, vinom, živino, soljo, mitnine
- slovenska družba se militarizira □ vojaška miselnost prevlada tako v zasebnem kot v državnem svetu
- turki niso nikoli trajno zasedli slovenskega ozemlja
- turki so uspešni zato, ker imajo dobro urejeno državo
- prebivalci v bosni se hitro islamizirajo – odskočna deska za naprej
- ZAKAJ? Ker imajo od tega ekonomsko korist □ po sprejetju islama kmet širi svoje ozemlje, lahko pride do višjega stanu (potur- islamizirani bosanci, balija – prostak, turkuša)
- isalmizacija ni nasilna, kmetje se zanjo sami odločijo - korist